

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія

ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА

**індивідуальні завдання поточного контролю
для здобувачів вищої освіти усіх спеціальностей усіх форм навчання**

Затверджено
на засіданні методичної ради
Протокол № від 2022

Краматорськ
ДДМА
2022

УДК 17+7.01(072)

Ш 61

Етика та естетика: індивідуальні завдання поточного контролю для здобувачів вищої освіти усіх спеціальностей усіх форм навчання / уклад. О. В. Шимко. – Краматорськ : ДДМА, 2022. – 23 с.

У посібнику містяться різні види завдань для самостійного опрацювання та індивідуального виконання по темам згідно з навчальною програмою дисципліни «Етика та естетика» при підготовці бакалаврів усіх спеціальностей усіх форм навчання, може бути використаний в якості посібника для самостійної роботи при дистанційній формі навчання, а також викладачами та здобувачами для підготовки до лекційних та семінарських занять.

Укладач

О. В. Шимко, старший викладач

Відповідальний за випуск

Є. В. Болотіна, доцент

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ	5
2 ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ЗДОБУВАЧІВ	6
3 ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	7
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	22

ВСТУП

Етика як моральна філософія несе теоретичні знання про моральні цінності, відображає моральну свідомість у всій її складності та суперечливості, дає розуміння морального виміру поведінки особистості, дій соціальних суб'єктів, виступає універсальним способом соціальної регуляції. Предметом естетики є чуттєве пізнання навколишньої дійсності з її різноманітними напрямками. Тяжіння людини до естетичного – це не просто поверхове задоволення її потреб, це постійне внутрішнє зростання, становлення особи, важливий чинник загального розвитку.

Без краси як явища, без мистецтва з його безмежним змістом у душі людини втрачається величезний, осяяний сонцем світ високих думок та почуттів. І людина виявляється спустошеною та бідною. Проблеми моральних та естетичних цінностей особливо гостро постали у період пострадянських трансформацій. Дотепер на наших плечах відчутний тягар ідеології минулого. Перед сучасною цивілізацією постала моральна відповідальність величезної ваги – утвердити принципи гуманізму та поширити їх на всі види планетарного життя.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Етика та естетика» є

1. Засвоєння спектру загальнолюдських моральних цінностей; розуміння їх ролі в формуванні здорового суспільства та його життєдіяльності.

2. Визначення в сфері прикладної етики, зокрема, орієнтація в області проблем екологічної та біомедичної етики, етики і культури спілкування, в тому числі і в умовах віртуальної реальності, ситуативної етики, особливо в сучасну епоху технічного прогресу і інформаційних технологій.

3. Орієнтація в теоретичних проблемах розвитку мистецтва, підкріплена знаннями з історії світового мистецтва; розуміння суті основних питань і категорій естетики.

4. Засвоєння навичок естетичного аналізу пам'ятників культури.

Згідно з вимогами здобувачі повинні:

знати: основні моральні цінності, види етики, види мистецтва, категорії та суть естетики, мистецькі надбання різних епох; систему цінностей, характерну для кожного з культурних етапів, які вивчаються; видатні пам'ятники, створені в ті чи інші культурні періоди; коло основних етико-естетичних проблем, до яких звертався та які вирішував європейський народ в процесі свого культурного розвитку.

вміти: особисто вирішувати проблеми етико-естетичного плану, активно включатися в систему суспільно-культурних відносин, творчо, на високому рівні, розв'язувати професійні питання, визначати певні культурні етапи європейської історії, та відрізнити їх один від одного за суттєвими особливостями, світоглядними орієнтирами; аналізувати пам'ятники європейського мистецтва з огляду на час їх створення, стильові особливості; звертатися до загального естетичного аналізу пам'яток мистецтва; орієнтуватися в колі етичних питань; працювати зі спеціальною літературою.

1 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною «Етика та естетика». Творча (евристична), наближена до наукового осмислення і узагальнення робота можлива лише як результат організації самостійного навчання з обов'язковою присутністю в ній цілей дослідження та їх досягнення за допомогою ефективних технологічних схем самоосвіти.

Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою, з врахуванням рівня творчих можливостей здобувача, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо. Практична реалізація такого принципу навчання пов'язана із використанням в навчальному процесі індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом позааудиторної самостійної роботи здобувача навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом із складанням підсумкового заліку із даної навчальної дисципліни.

Метою індивідуального завдання є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань здобувача з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання – це завершена теоретична або практична робота в межах програми навчальної дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює одну тему (декілька тем) або зміст навчальної дисципліни в цілому. Індивідуальні завдання виконують здобувачі самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. Завдання можуть мати комплексний характер і тоді до їх виконання можуть залучатися кілька здобувачів.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується здобувачем після самостійного вивчення програмного матеріалу. У роботі необхідно розкрити основний зміст як теоретичних питань (номер питання обирається за погодженням з лектором) за допомогою рекомендованої літератури, так і прикладів на підставі фактичного матеріалу за місцем роботи або даних конкретних установ, організацій, підприємств.

2 ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Головною ціллю індивідуальних завдань є контроль самостійної роботи здобувачів. Цей контроль здійснюється завдяки написанню ними доповідей, рефератів тощо на задану тему.

Перелік тем:

1. Предмет і задачі етики. Етика гуманістична і авторитарна.
2. Формування етичних знань в античну епоху.
3. Етична свідомість епохи Середньовіччя і Відродження.
4. Розвиток етичних поглядів у другій половині XIX ст.: два підходи до рішення моральних проблем.
5. Концепції походження моралі.
6. Добро і зло як центральні категорії етики. Проблема боротьби добра і зла.
7. Свобода і необхідність. Моральна відповідальність особистості.
8. Співвіднесеність обов'язку і совісті.
9. Поняття честі та гідності, їх еволюція.
10. Основні концепції сенсу життя. Поняття щастя.
11. Любов як найвища моральна цінність.
12. Етика спілкування. Проблеми віртуальної реальності.
13. Етика і етикет.
14. Категорії естетики. Універсальний характер категорії «прекрасне».
15. Досягнення і характерні риси мистецтва Давньої Греції.
16. Аполонівській і діонісійський початок в античній культурі.
17. Відмінні риси давньоримського мистецтва і естетики.
18. Особливості розвитку естетики елліністичної доби.
19. Естетичні принципи мистецтва Візантії і Київської Русі.
20. Відмінні риси і естетика романського стилю.
21. Феномен готичного мистецтва: художні особливості та естетичний аналіз.
22. Мистецька практика та естетика італійського Відродження. Творчість і теоретичні праці Л. да Вінчі.
23. Характерні риси мистецтва та естетики Північного Відродження.
24. Ідейно-стильові основи бароко.
25. Художні канони та естетика класицизму.
26. Естетика авангардистичних напрямків другої половини XIX ст.
27. Художні принципи та естетика романтизму.
28. Художні орієнтації і особливості творчого метода реалізму.
29. Модернізм як пошук нових художніх форм відображення дійсності.
30. Художня парадигма мистецтва постмодернізму.

3 ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Модуль 1. Етика

Варіант 1

1. Загальновизнано, що етика – наука про мораль. Але ж мораль вивчається не лише етикою. Зачіпають питання моралі й психологія, педагогіка, естетика, тощо. У чому специфіка етики? В чому, на вашу думку, полягає необхідність існування її як особливої науки, що дає вона суспільству й окремій людині?

2. Визначити до яких етичних напрямків належать вислови мислителів. Яке їх соціальне призначення?

а) Мораль в найзагальнішому розумінні – це вчення про мистецтво спрямовувати дії людей таким чином, щоб виробляти найбільшу суму щастя.

б) Всі теорії моралі, оскільки вони є філософськими теоріями, нейтральні стосовно дійсної поведінки. Нерозумно, а також самонадіяно для філософа якого б то не було роду виступати в ролі проповідника моральності.

в) Мудрість полягає в тому, щоб говорити істинне і, щоб дослуховуватися до природи, поводитись з нею свідомо.

Варіант 2

1. У чому недолік цих визначень предмету етики:

а) Наука про поведінку людини в суспільстві;

б) Наука про належне;

в) філософська наука про мораль;

г) Філософська наука про мораль в цілому як одна з найважливіших сторін життя людей, форму суспільної свідомості, історичне явище;

2. Який напрямок етики виражений у тексті наведеному нижче?

«Завдання етики полягає в необхідності знайти надійну опору в чистих автономних ідеях розуму, вільного від будь-яких зовнішніх опор і авторитетів, як на небі, так і на землі, і лиш в самому собі, в своїх власних логічних вимогах, як таку, що знаходить запоруку своєї істини й вірогідності».

Варіант 3

1. Чи згодні ви з висловленою нижче думкою? Який метод мислення цих філософів? Відповідь аргументуйте.

«В моралі, так само, як і в фізиці й механіці, наслідки завжди пропорційні причинам». К. Гельвецій. «При наявності правильного методу значну частину етики можна було б побудувати з такою ясністю, яка б мислячій людині залишила б так само мало підстав для сумнівів, як мало їх для сумнівів в істинності доведених їй математичних пропозицій». Д. Локк.

2. Визначте, яка етична риса розкривається у вислові: «Якщо мене запитують, як можна визначити добро, моя відповідь така, що воно не може бути визначено, і це все, що я можу сказати». Дж. Мор.

Варіант 4

1. Чи актуальна наведена нижче вимога сьогодні: «Благо всюди скрізь залежить від дотримання двох умов: Правильного встановлення кінцевої цілі всякого роду діяльності та знаходження відповідних засобів, які ведуть до кінцевої цілі».

Може статися, що обидві ці вимоги будуть стояти в протиріччі одна з одною і може трапитись, що вони будуть співпадати: інколи ціль визначена прекрасно, але допускаються помилки в засобах, що ведуть до досягнення цієї цілі і іншим разом є всі засоби, що ведуть до досягнення цілі, але ж цілі поставлено погано... Слід прагнути володіти і тим, і іншим, тобто вміти визначити і ціль, і сприяючі засоби». Арістотель.

Відповідь аргументуйте.

2. Які перспективи відкривають перед етикою підходи, висловлені нижче:

а) «Етика повинна б визнати себе неспроможною, заперечення можливості узагальнень в моралі пояснює нам, чому нема й не може бути науки про поведінку». Данем.

б) «Моральне судження не є ні істинним, ні помилковим. Воно нічого не стверджує, його не можна ні довести, ні спростувати». Р. Карнал.

Варіант 5

1. Побутує думка, що етика – наука про зовнішню культуру людей, про те, як вони повинні себе поводити на вулиці, в гостях, вдома, на роботі, в театрі, в транспорті тощо.

Чи є це коло питань предметом етики? Як співвідносяться етика і етикет?

2. Покажіть зв'язок ідеалізму і метафізики в твердженні: «Ганьба проповіднику, який запевняє нас, ніби зло лежить в світі, а не в нас самих». С. К'єркегор.

Варіант 6

1. Проти якого підходу спрямований вислів Т. Гоббса: «Марна справа встановлювати норми поведінки для окремих випадків, перш ніж знайдемо причини й закони, й міру справедливості й несправедливості».

2. Зробити етичний аналіз народних прислів'їв:

а) Як аукнеться, так і відгукнеться.

б) Не копай іншому ями, бо сам в неї впадеш.

Порівняти із «золотим» правилом моралі, із категоричним імперативом І. Канта. Що є спільного і, в чому істотна різниця між ними?

Варіант 7

1. Чи правильна, наведена нижче думка?

Хто перший повинен вітатися чи вставати із-за столу, виходити із засобів транспорту, як поводити себе за столом – всі ці поради дати легко і просто. І навчати цих правил доброго тону належить батькам ще в дитинстві. Набагато сла�ніше й тонше все те, що стосується сфери почуттів, взаємин між людьми. Тут не може бути правил і законів. Відповідь обґрунтуйте.

2. Визначити етичний напрямок, виражений у вислові Діка - героя роману Д. Лондона «Маленька господиня великого будинку». «Я слухаю, слухаю, й говорю без кінця, як, наприклад, зараз, а переконань в мене нема ніяких. І нема ніякого мірила. – Неправда, мірило є, - заперечив Дік. – Старе вічне мірило: істинне те, що виправдовує себе в житті... Ти знаєш, я байдужий до моралі й визнаю її лише тоді, коли вона корисна». Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 8

1. Назвіть основні функції моралі. Підберіть українські прислів'я для ілюстрації кожної з них.

2. Дати оцінку такому визначенню моралі:

Мораль – то закони, яким люди підпорядковуються в своїй поведінці і внутрішньому настрої, так що люди при цьому стають лише тим, чим вони є. К. Ясперс.

Варіант 9

1. Пояснити, як співвідноситься між собою звичай, громадська думка й мораль. Показати за яких умов вони узгоджуються, а за яких суперечать одне одному. Використати для прикладів український фольклор, творчість Т. Г. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка, Л. Костенко, В. Симоненка, В. Стуса та ін.

2. Чи згідні ви з наведеною нижче точкою зору? Чому?

Мораль – це просте ускладнення інстинктів стадних тварин. Ч. Дарвін.

Варіант 10

1. Яка позиція релігії щодо питання про походження й сутність моралі?

2. Показати помилковість наведеного нижче твердження, та яке зерно істини міститься в цьому. Пояснити, що слугує основою моральних норм і оцінок.

«Неможливо досягнути всезагальної згоди про те, що добре, а що погано, про те, що бажано, а що ні. Нашим правилом повинно бути утримання від всілякого судження й оцінки». Піррон, III ст. до н. е.

Варіант 11

1. Чи поділяєте ви наведену нижче думку вченого? Чому?

«Наше моральне почуття – це природня здатність, абсолютно таке ж як почуття дотику, нюху». П. Кропоткін.

2. На яких загальних моральних причинах базується плюралізм? Чи може він бути вищим від моралі й поширюватись на область моральних засад

точно такою ж мірою, як на будь-яку сферу суспільного життя? Або, чи обов'язково етика плюралізму передбачає й переходить в плюралізм етики?

Варіант 12

1. Дати оцінку наведеному твердженню. Показати, в чому його морально-етичний смисл.

«Християнська заповідь вимагає любові до ближнього не тому, що він однаково з нами божественний, а тому, що Бог любить його». Нібур.

2. Як ви розумієте вислів Г. Гегеля: «Моральне – це покора в свободі»?

Варіант 13

1. Чи згодні ви з думкою вченого? Яку етичну теорію він представляє?

«По мірі того, як буде рости наше знання про людську природу, ми й почнемо вибирати систему цінностей на все об'єктивнішій основі, коли наш розум з'єднається, зрештою, з серцем, сітка “траєкторій” людської поведінки буде неухильно звужуватися». Е. Уілсон.

2. Підготувати схему, яка б умовно відображала структуру вчинку. Дати до неї пояснення.

Варіант 14

1. Як ви оцінюєте наведений нижче вислів? «Геній відповідальний лише перед собою». Він повинен стати вище законів, бо покликаний перетворити їх». О.Бальзак. Відповідь аргументуйте.

2. Як співвідносяться між собою етичні категорії щастя та сенсу життя? Етичні теорії про ці поняття.

Варіант 15

1. Розгорнути думку навколо твердження: «Щастя є стан пасивності. Чим ми щасливіші, тим ми пасивніші стосовно об'єктивного світу. Чим вільніші ми стаємо, чим більше ми наближаємось до розумності, тим менше ми потребуємо щастя».

2. Як ви розумієте думку Г. С. Сковороди «Сенс життя особи не може бути нічим іншим, як пошуком себе». Продовжіть її.

Варіант 16

1. Які суперечності можна визначити в процесі морального розвитку особистості? Чи потрібен людині моральний ідеал? Чому?

2. Скласти план проведення диспуту: «З чого починається особистість»?

Варіант 17

1. Що таке моральна культура особистості?

2. В чому, на вашу думку, полягає специфіка морального самовиховання, які умови його ефективності?

Варіант 18

1. Розкрийте смисл такого вислову: «Любити людство легше, ніж зробити добро рідній матері?» Г. Сковорода.

2. Яке місце відводиться сьогодні ролі моралі в оцінці цілей, засобів політичних акцій, заходів, а також прогнозування їх результатів? Відповідь підкріпіть прикладами та фактами.

Варіант 19

1. Наведіть приклади із сучасного суспільного життя, які б свідчили про:

а) співпадання;

б) розбіжності економічної, політичної і моральної доцільності.

2. Як ви розумієте судження та, чи згодні ви з автором рядків: «Коли чесність стає вкрай не вигідною, вона втрачає свою ціну й громадську думку. Коли закон починає протиставлятися особистим інтересам, беззаконня стає законом життя. Оскільки самовідданість, чесність, творчість праці перестає винагороджуватися, то суспільство неминуче починає винагороджувати байдужість, підлість, руйнування». А. Нуйкін.

Варіант 20

1. Висловіть своє ставлення до твердження відомого філософа В. С. Біблера: «На самій зорі людської історії було винайдено (для стислості скажу) особливий прилад, деяку «пірамідальну лінзу» самодетермінації «ззовні» й «зсередини». Вживлений в нашу свідомість своєю вершиною цей прилад дозволяє людині бути повністю відповідальною за свою долю й вчинки. Цей дивний прилад – культура.» Коли нині, з розвитком підприємництва, масовим явищем стає автономія особистості, її самостійність, цілеспрямованість, особистість проявляє себе не лише в моралі, а у всіх видах особистої активності. Відповідь аргументуйте.

2. Поясніть, чим викликано й стало можливим таке висловлення: «Дружба і справедливість неможливі стосовно живих предметів так само, як і стосовно коня чи бика, чи раба, оскільки він раб». Арістотель.

Варіант 21

1. Проаналізуйте наведені нижче судження. Виберіть найбільш правильні. А якщо жодне з них не задовольняє вас, сформулюйте свою точку зору з цього питання:

а) Науково-технічний прогрес поліпшує норми;

б) Науково-технічний прогрес погіршує норми;

в) Науково-технічний прогрес ніяк не впливає на норми.

2. Чи згодні ви з наведеним нижче судженням вченого? Відповідь підкріпіть прикладами з життя.

«Марксизм у філософському смислі є нігілізм, заперечення обов'язкових цінностей і відкрите проголошення класового егоїзму єдиним практичним мірилом». С. Франк.

Варіант 22

1. Зміст якого принципу ховається у наведеному нижче витягу? З чим в ньому ви не погоджуєтесь? Покажіть значення наведеного положення для правильного розуміння морального життя сучасного суспільства.

«Багато попереджував проти самоті: ця мертвляча сестра невігластва вбиває й гасить кращі огні. Не вважайте нагадування про самоту недоцільним при творчості кооперативів (общин). Навпаки, кожен статут повинен писатися не для себе, а для інших. Серед різних найменувань слово «друг» буде найсердечнішим. Саме серце не приймає самоти. Серце живе самовідданістю. Таке міцне серце, коли воно турбується про майбутнє, не думаючи про себе».

2. Який тип моралі характеризують наведені вислови?

а) «Інтерес індивіду не повинен поступатися суспільному інтересу...Індивідуальні інтереси – єдино реальні інтереси». І. Бентам.

б) «Можна передбачити, що найціннішими людськими рисами повинні бути визнані: ясне розуміння особистих вигод і рішуче прагнення домогтись їх будь-якою ціною». Д. Дьюї.

Варіант 23

1. П'ятий пункт декларації Міжнародної Гуманістичної Етичної Спілки гласить: «Гуманізм є шляхом життя, що забезпечує максимальні можливості самовираження».

Правильним чи помилковим, на ваш погляд, є наведене положення? Аргументуйте свою точку зору.

2. Дайте аргументовану оцінку такій позиції: «Так, я ненавиджу, так званий, «натовп», представником якого я є... Але перед геніями людства я схиляю голову... Я заявляю, що земля створена для геніїв в найширшому розумінні значення цього слова. Геній – це нормальна людина, всі решта – недолюдини... Я знаю, знайдеться немало лукавих, котрі будуть хватати мене за грудки за такі висловлювання, але хіба ж я не правий? Хіба правда перестає бути правдою, якщо від неї віддає цинізмом? Чи не здається вам, що людський розум самою природою схильний до самознищення?» (Із виступу на науково-практичній конференції).

Варіант 24

б Як ви розумієте вислів одного з героїв роману Ф. М. Достоєвського «Брати Карамазови»: «... від вищої гармонії абсолютно відмовляюся. Не варта вона й сльозинки хоча однієї... замученої дитини». Чому висловлена в ньому ідея стала однією з центральних у сучасній філософії та етиці?

2. Чим вищий статус і рівень сподівань, котрі дана країна пов'язує з майбутнім, і отже, чим більшу долю вона сподівається одержати від світового

оновлення, тим більшим повинен бути її власний внесок в це оновлення». Ауреліо Печчеї.

Варіант 25

1. Поясніть, що розуміють сьогодні, коли кажуть «нове мислення». Які його головні складові? Які з них безпосередньо пов'язані з мораллю?

2. Як ви розумієте судження: «Підприємець як соціальний тип задає лише стандарт, за яким можна обмалювати прагматизм як різновидність морального способу мислення і способу поведінки, але зовсім не вичерпує цю різновидність». Р. П. Апресян. Спробуйте думку продовжити.

Варіант 26

1. Який прояв свідомості характерний для давньогрецького поета Піндара, висловлений в цитаті: «Хочу жити для себе, а не для іншого». Як відомо, так відповів Піндар на лукаве запитання про те, чому Симонід поїхав в Сицилію до тирана, а він не бажає.

2. Розкрийте смисл наведеного нижче вислову, визначте свою позицію стосовно нього: «XXI століття буде століттям гуманітарних наук, або його, взагалі, не буде». К. Леві-Стросс.

Варіант 27

1. Чи поділяєте ви думку вченого, висловлену нижче? Які, на ваш погляд, передумови спонукають до творення нової світоглядної орієнтації?

«.. Сьогодні важливо, щоб людство від старих менталітетів техногенної цивілізації перейшло до нового бачення світу. Новий спосіб життя в цьому світі обов'язково буде включати стратегію ненасилля. Коли я працюю з об'єктом, в який я сам включений, то насильницька груба його переробка може викликати катастрофічні наслідки, для мене самого, бо трансформуючи об'єкт, я змінюю свої власні зв'язки й функції». В. С. Степин. Перспективи цивілізації від культу сили до діалогу й злагоди.

2. Як ви розумієте поняття «моральна культура» особистості, суспільства?

Варіант 28

1. Назвіть і охарактеризуйте основні процеси в моральному становленні особистості.

2. Поясніть:

а) Які причини виникнення й розвитку професійної моралі?

б) Яке її місце і роль в системі морального життя суспільства?

Варіант 29

1. Складіть перелік якостей, які можна й треба формувати ще в студентські роки майбутньому педагогу?

2. Виберіть оптимальну лінію поведінки в таких ситуаціях? Ви працюєте на керівній посаді.

а) Під час перерви ваша підлегла попросила дозволу поговорити по телефону. Розмова має особистий характер. Затягується. Ви повинні зателефонувати в справах. Як себе повести в цьому випадку? Що робити, щоб подібна ситуація в майбутньому не повторилася?

б) Після весілля ваша підлегла вийшла на роботу на день пізніше належного терміну. Як бути?

в) Вас критикували на зборах. Критика правильна, але частина помилок не ваша. Як слід себе повести? Прийняти критику? Відкинути її повністю? Частково визнати? Розподілити провину на всіх? Як ще?

г) Що робити, якщо в колективі стали частими хвороби?

Варіант 30

1. Які ви знаєте принципи морального виховання?

2. Складіть план диспуту на тему: «Ти й твоя професія», або сценарій вечора на тему: «Майбутнє вашої професії».

Варіант 31

1. Назвіть стрижневі моральні якості професійної етики.

2. Про взаємовплив яких двох соціальних явищ йдеться в наведеній нижче цитаті? Чи правильно, на вашу думку, вказано причини труднощів в економіці?

«В економіці поки-що справи йдуть туго. Постараюсь назвати причини, виходячи із природи людини. Перша – всезагальна детренованість. Багато людей тепер не лише не хочуть працювати, й вже не можуть. Не секрет, що напруга праці в нас у два рази нижча, ніж на Заході. Відповідні й продуктивність праці й рівень життя... Є й ще один гальмівно-психологічний фактор – псевдомилосердя. Вивільнити поганого чи непотрібного працівника часто нелегко. Всі шкодують: «А, як же він буде жити?» Співпереживання – саме собою, але при всезагальному егоїзмі воно йде від утриманства: «Держава не збідніє». Ось і виходить: майже всі підтримують реформи, але ніхто не хоче напружуватись».

Варіант 32

1. Що ви вкладаєте в поняття «авторитет»? Назвіть його чинники.

2. Визначте наскільки відповідає дійсності таке висловлення? Відповідь аргументуйте.

«Люди звично називають дружбою спільне проведення часу, взаємну допомогу в справах, обмін послугами – словом такі відносини, де самолюбство сподівається щось вигадати». Ф. Ларошфуко.

Варіант 33

1. Що передшкоджає знаходженню шкали взаєморозуміння? Як нейтралізувати ці перешкоди?

2. Відомий письменник і соціолог Ю. Рюриков, який одержав заслужену популярність своїми вимогами з питань кохання і сімейних відносин,

називає телевізор найзлішим ворогом сім'ї. Чим, на вашу думку, викликано таке різке судження? Чи правильне воно?

Варіант 34

1. Назвіть моральні чинники культури спілкування.
2. Відомий польський соціолог Ян Щепанський виділяє такі критерії успішності подружнього життя:
 - міцність шлюбу;
 - су'єктивне відчуття щастя обох: чоловіка та дружини;
 - здійснення бажань більш широких груп /родичів/;
 - повний розвиток здібностей подружжя, виховання здібних і активних дітей;
 - повна взаємна пристосованість, відсутність конфліктів.Чи згодні ви з такими критеріями? Якщо ні, то внесіть поправки.

Модуль 2. Естетика

Варіант 1

1. Естетика – наука, про естетичне освоєння людиною світу. Проаналізуйте естетичні явища які складають предмет естетики.
2. Естетика – наука про прекрасне в дійсності та мистецтві. Дайте приклади історичних поглядів на явище прекрасного, в чому їх історичне, об'єктивне обґрунтування.

Варіант 2

2. Естетика – складова частина філософії. Як виникає потреба виділити естетику окремою галуззю? Дайте історичну обґрунтованість.
3. Естетика – окрема дисципліна, але використовує загальні філософські принципи та закони розвитку. В чому специфіка естетики?

Варіант 3

1. Коли виникає естетика?
 - а) Античність;
 - б) Середньовіччя;
 - в) Відродження;
 - г) Просвітництво;
 - д) XIX – XX століття.Обґрунтуйте епоху появи естетики як об'єктивно-закономірної потреби у відокремленні цієї науки від загальної філософії. Хто є засновником естетики.
2. Історичні епохи накопичення естетичних знань. Проаналізуйте характерні явища духовно-практичного накопичення знань в кожному епоху.

Варіант 4

1. Який трактат з естетики класично вирішує проблему прекрасного:
 - а) «Федр» Платона;

- б) «Гіппій Більший» Платона;
- в) «Про державу» Платона;
- г) «Пір» Платона.

2. Дайте характеристику поняття «прекрасне» в цьому трактаті. Як та хто з філософів обгрунтовує проблему «прекрасного» в трактаті Платона?

Варіант 5

1. Хто розробив окрему дисципліну – естетика?

- а) Арістотель;
- б) І. Кант;
- в) Г. Гегель;
- г) О. Г. Баумгартен.

Які кола проблем були в естетиці до відокремлення її?

2. Назвіть проблеми в естетиці, які склались в ХХ столітті, дайте коротку характеристику їх.

Варіант 6

1. Назвіть основні категорії естетики:

- а) трагічне;
- д) краса;
- б) підвищене; гармонія;
- в) космічне;
- є) прекрасне.
- г) низьке;

В чому головний принцип основної категорії?

2. Дайте характеристику будь-якої категорії естетики та перерахуйте її другорядні поняття.

Варіант 7

1. Які почуття ми називаємо естетичними? В чому специфіка естетичних та неестетичних почуттів?

2. Естетичне почуття це:

- а) емоційне переживання;
- б) естетичне ставлення;
- в) безсвідома насолода.

Що є основою виникнення та формування естетичного почуття?

Варіант 8

1. Які історичні, соціальні, об'єктивні умови впливають на різні тлумачення естетичних категорій: героїчне, трагічне, прекрасне?

2. Охарактеризуйте від чого залежать естетичні почуття:

- а) економічного устрою;
- б) розвитку науки;
- в) виховання людини;
- г) історичної епохи;

- д) матеріального забезпечення;
- е) розвинутих естетичних потреб суспільства.

Варіант 9

1. Що ви розумієте під поняттям «естетична свідомість»?
 - а) вміння відчувати естетичні почуття;
 - б) вміння естетично аналізувати явище дійсності;
 - г) розвинуте аксіологічне відношення до творів мистецтва;
 - д) розвинуті: смаки, оцінки, ідеал, погляди.
2. Які основні складові естетичної свідомості ви знаєте, дайте їх характеристику та покажіть діалектичну взаємодію.

Варіант 10

1. Вкажіть, що впливає на естетичний розвиток людини. Відповідь обґрунтуйте.
 - а) спорт;
 - г) художнє виховання;
 - б) освіта;
 - д) комунікативність людини.
 - в) мистецтво;
2. Проаналізуйте, яке має відношення мистецтво до естетики як науки. Чи може бути зв'язок між мистецтвознавством та естетикою?

Варіант 11

1. Дайте перелік різних смаків, які притаманні людині. Які з них відносяться до естетичних, в чому їх специфіка, що потрібно для їх розвитку.
2. Як співвідносяться художні почуття і художній смак і, в якому співвідношенні вони знаходяться до естетичного розвитку особистості.

Варіант 12

1. Що таке естетична діяльність. Які види естетичної діяльності ви знаєте?
2. Назвіть основні класичні види мистецтва. Що є основною причиною виникнення людському суспільстві нових видів мистецтва?

Варіант 13

1. Обґрунтуйте об'єктивно-історичні причини появи таких видів мистецтва:
 - а) архітектура;
 - в) кіно.
 - б) живопис;
2. Що є основою специфічної діяльності, яку ми називаємо «види мистецтва»? Відповідь обґрунтуйте.
 - а) потреба в естетичній насолоді;
 - б) економічне процвітання;

- в) міфологія;
- г) розвиток наук;
- д) релігійні почуття.

Варіант 14

1. Що ми розуміємо під таким духовно-практичним явищем в суспільстві як мистецтво?
 - а) тип духовного виробництва;
 - б) форма суспільної свідомості;
 - в) проведення вільного часу;
 - г) специфічний прояв естетичного розвитку суспільства.
2. Обґрунтуйте діалектичний зв'язок між різними видами мистецтва у формуванні естетичних почуттів людини:
 - а) трагічне;
 - в) краса;
 - б) підвищене;
 - г) сміх, гумор.

Варіант 15

1. Охарактеризуйте ознаки, які притаманні національному мистецтву, головні його риси.
2. Дайте характеристику різновидам комічного в мистецтві:
 - а) сатира;
 - б) іронія;
 - в) гротеск;
 - г) гумор;
 - д) карикатура;
 - е) сміх;
 - є) комікс.

Варіант 16

1. Проаналізуйте причини поділу історії художнього процесу:
 - а) художня епоха;
 - б) художній напрям або течія;
 - в) художній метод;
 - г) художній стиль.
2. Дайте основні ознаки таких понять як художня традиція, художнє новаторство. Наведіть приклад діалектичного зв'язку між традицією та новаторством.

Варіант 17

1. Обґрунтуйте діалектику співвідношення змісту та форми в будь-якому творі мистецтва. Чи буває в мистецтві порушення гармонії між змістом та формою.
2. Охарактеризуйте основні ознаки історичних типологій мистецтва:

- а) доісторичної людини;
- б) Стародавнього світу;
- в) Середньовіччя;
- г) Відродження;
- д) Нового Часу.

Варіант 18

1. Що ми розуміємо під змістом у сакральному мистецтві? Які ознаки виникнення образотворчого мистецтва?

- а) виникнення світових релігій;
- б) зображення в мистецтві людських якостей;
- в) розвиток атеїстичних знань;
- г) міфологічне уявлення про світ.

2. В яких видах мистецтва присутня образотворчість:

- а) поезія;
- б) музика;
- в) іконопис;
- г) живопис;
- д) танці,

Варіант 19

1. Художня творчість як тип естетичної діяльності:

- а) хто такий геній;
- б) хто такий талант;
- в) хто такий митець.

2. Зробіть короткий опис діяльності таких філософів:

- а) Платон;
- в) І. Кант;
- б) Августин Блаженний;
- г) О. Лосев.

Варіант 20

1. В чому полягає специфіка матеріальної та духовної культури. Їх діалектика. Наведіть приклади конкретно-історичної епохи.

2. Дайте характеристику таким видам естетичної діяльності:

- а) архітектура;
- б) дизайн;
- в) народне мистецтво;
- г) професійне мистецтво;
- д) карнавал;
- е) садово-паркова культура;
- є) художня промисловість.

Варіант 21

1. Проаналізуйте компоненти естетичної свідомості:

- а) естетичне почуття;
- б) естетичний смак;
- в) естетичний погляд;
- г) естетичний ідеал;
- д) естетичне ставлення;
- е) естетичні емоції;
- є) естетичні теорії.

2. Дайте коротку характеристику основних функцій мистецтва:

- а) пізнавальна;
- б) виховна;
- в) комунікативна;
- г) гедоністична.

Варіант 22

1. Розкрийте специфіку та діалектичний взаємозв'язок естетичних цінностей між поняттями:

- а) етнічне в мистецтві;
- б) національне в мистецтві;
- в) загальнолюдське в мистецтві.

2. Проаналізуйте мистецтво в структурі людської життєдіяльності:

- а) спосіб буття мистецтва;
- б) свобода і детермінізм у мистецтві;
- в) історична динаміка функцій мистецтва.

Варіант 23

1. Охарактеризуйте напрямки в мистецтві ХХ століття:

- а) абстракціонізм;
- б) експресіонізм
- в) сюрреалізм;
- г) символізм;
- д) модернізм.

2. Які риси характерні абсолютизації формально-технічних пошуків у мистецтві ХХ століття? Дайте їх коротку характеристику.

Варіант 24

1. Поняття та сутність естетики.

2. Трагічне як естетичний вираз суперечності між історичною необхідністю і неможливістю її здійснення в даний час.

Варіант 25

1. Місце естетики в системі філософських наук.

2. Поняття і сутність прекрасного.

Варіант 26

1. Загальна характеристика основних етапів естетики.

2. Поняття комічного і його об'єктивні основи.

Варіант 27

1. Основні риси естетики Середньовіччя та Відродження.
2. Особливості трагічних колізій в сучасну епоху і їх відображення в мистецтві.

Варіант 28

1. Основні види естетичної діяльності її загальна характеристика їх.
2. Художній образ як специфічна форма відображення дійсності в мистецтві.

Варіант 29

1. Визначте поняття і сутність естетичної свідомості.
2. Художній твір як система образів.

Варіант 30

1. Основні елементи естетичної свідомості, їх загальна характеристика.
2. Використання принципів мистецтва в художньому конструюванні.

Варіант 31

1. Різноманітність форм прояву прекрасного.
2. Піднесене і героїчне в мистецтві.

Варіант 32

1. Піднесене в природі і суспільстві.
2. Передумови і умови естетичного освоєння промислового виробництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бадью, А. Етика. К.: Komubook, 2019. 192 с.
2. Бралатан, В., Гуцаленко, Л., Здирко, Н. Професійна етика. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 252 с.
3. Гриценко, Т., Гриценко, Е., Іщенко, Т. Етика ділового спілкування. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
4. Етика та естетика. Для підготовки до іспитів. Уклад. І. Тетарчук. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 316 с.
5. Етика. Естетика. Під ред. В Панченко. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 432 с.
6. Левчук, Л. Естетика. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 518 с.
7. Лозовий, В., Требін, М., Горлач, М. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 1028 с.
8. Мазуркевич, О., Дячук В. Звичаєві норми етикету в традиційній культурі українців. К.: Ліра-К, 2015. 218 с.
9. Станіславська, К. Мистецькі форми сучасної видовищної культури. К.: Стилос, 2020. 272 с.
10. Чистіліна, Е. Етика та естетика. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
11. Шимко, О. В. Етика і естетика: Конспект лекцій для підготовки до лекційних та семінарських занять для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання. Краматорськ: ДДМА, 2018. 50 с.

Допоміжна література

1. Вебер, М. Протестантська етика та дух капіталізму. К.: Наш формат, 2018. 216 с.
2. Горобчук Богдан-Олег. Етика любові. Естетика смерті. К.: Електронка, 2014. 156 с.
3. Зайченко, І., Теслюк, В., Каленський, А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи. К.: Ліра-К, 2018. 484 с.
4. Ницше, Ф. По ту сторону добра и зла. К.: Форс, 2020. 288 с.
5. Сагайдак, О. Дипломатичний протокол та етикет. К.: Знання, 2017. 326 с.
6. Сімпсон-Джилс Кенделс. Етикет справжньої леді. К.: Свічадо, 2015. 120 с.
7. Спіноза, Б. Етика. К.: Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2018. 120 с.
8. Фреймут, О. Етикет. К.: Snowdrop. 2018. 256 с.
9. Філіпова, І. Етикет – це легко. К.: ГДП, 2029. 286 с.

Навчальне видання

ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА
індивідуальні завдання поточного контролю
для здобувачів вищої освіти усіх спеціальностей усіх форм навчання

Укладач ШИМКО Олена Володимирівна

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання Я. О. Бершацька

114/2021. Формат 60 × 84/16. Ум. друк. арк. .
Обл.-вид. арк. . Тираж пр. Зам. № .

Видавець і виготівник
Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи